

Hørings svar fra Kristent Ressurssenter ang. Kultur- og Likestillingsdepartementets (KUD) Høringsnotat om ”forbud mot konverteringsterapi.”

1) Krav og forventninger til ansvarlighet

a) Et inngripende lovforslag som reduserer frihet krever solid forankring og høye krav fra byråkrater og jurister i dokumentasjonsarbeidet

Dette hørings svaret er rettet til blant annet byråkrater og jurister som er ansvarlige for å dokumentere og forsvare grunnlaget for lovforbudet som skal vedtas politisk. Dette hørings svaret plasserer ansvar hos dem som skal sikre at det finnes godt nok grunnlag til å vedta den hittil kanskje mest inngripende loven mot demokratiske friheter som vi tar for gitt:

- ytringsfrihet
- samvittighetsfrihet
- religionsfrihet
- foreldreansvaret
- rett til å samtale med hvem man vil om hva man vil
- rett til å følge sin overbevisning i saker som gjelder seg og sin familie

Lovforslaget skal politisk vedtas, derfor krever en slik inngripende lov at kunnskapsgrunnlaget er sterkt faglig og at begrepene er klare og tydelige på hva loven skal ramme.

b) Krav til politikere som eventuelt vil vedta lovforbudet på tross av sviktende kunnskapsgrunnlag.

Etter dette hørings svaret vil både de som arbeider med lovforslaget og de som vedtar det, holdes ansvarlig dersom kunnskapsgrunnlaget ikke er solid. Det forventes at en lovendring er vitenskapelig og faglig dokumentert når det gjelder omfang, aktører, metode og konsekvens av ”konverteringsterapi”. Det forventes at folkevalgte på Stortinget blir bevisstgjort det svake kunnskapsgrunnlaget fra Bufdir, og Bufdir egne anbefalinger som avviker KUDs tiltak.

2) Svakheter i kunnskapsgrunnlaget bekreftet av Bufdir

Manglende dokumentasjon, ikke-vitenskapelig metode, Bufdirs to rapporter om for lite tid og ressurser til å kvalitetssikre sitt arbeid, dissonans mellom Bufdirs anbefalinger og departementets konklusjoner.

a) Bufdirs kunnskapsoversikt viser at vi ikke har nok kunnskap til å etablere et lovforbud, anbefalingen til KUD er mer forskning

Figur 1:

Kunnskapsoversikt om konverteringsterapi

Formålet med denne oversikten er å sammenstille kunnskap om konverteringsterapi som skal inngå i KUDs utredningsarbeid om et forbud mot konverteringsterapi. Oversikten er utarbeidet internt i Bufdir.

Kapittel 1 inneholder en beskrivelse av Bufdirs oppdrag fra KUD. Kapittel 2 gir en oversikt over metoden lagt til grunn i Bufdirs arbeid med leveransen, inkludert forståelse av oppdraget og problemstillinger og gjennomføringen av litteratursøk. Kapittel 3 inneholder hovedfunnene som oppsummerer kunnskapen vi har funnet, inndelt etter problemstillingene definert i oppdraget.

Bufdir skriver i sin rapport som ligger til grunn for KUDs lovforslag at de er ansvarlig for å sammenstille kunnskap om konverteringsterapi til KUD, oppgaven er løst internt i Bufdir.

Figur 2:

2 Metode

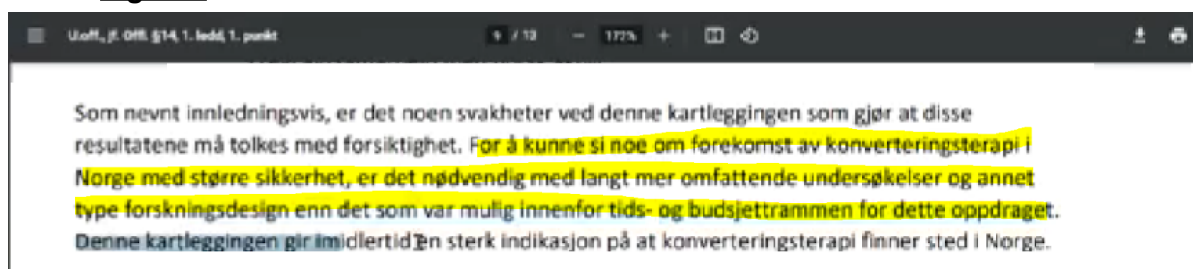
2.1 Forståelse av oppdraget og problemstillinger

Gjennomføring av omfattende systematiske kunnskapsoversikter krever betydelige ressurser og tid. Disse rammebetingelsene har ikke vært til stede under Bufdirs gjennomføring av oppdraget, grunnet kort leveransefrist. Bufdir besvarer derfor KUDs bestilling med en forenklet systematisk kunnskapsoversikt, som både muliggjør gjennomføring av oppdraget innenfor tidsrammen og ivaretar hensynet til metodisk forsvarlighet (Wollscheid m.fl., 2019).

Kunnskapsoversikten er utformet med utgangspunkt i sammendragene fra vitenskapelige publikasjoner. Kvaliteten på publikasjonene har ikke blitt vurdert.

Bufdir vektlegger i rapporten at de ikke har hatt nok ressurser og tid til å løse oppdraget, men har løst oppgaven på en forenklet måte. Kunnskapsoversikten er utformet med utgangspunkt i sammendrag fra vitenskapelige publikasjoner. Men kvaliteten på publikasjonene er ikke blitt vurdert.

Figur 3:



Bufdir anbefaler at det i fremtiden gjennomføres forskningsoppdrag for å få mer kunnskap om utbredelse, former, handlinger og konsekvenser av konverteringsterapi Norge.

Bufdirs kunnskapsgrunnlag fra norske brukerorganisasjoner viser at det trengs langt mer omfattende undersøkelser og et annet type forskningsdesign enn det som var mulig innen tids- og budsjettammen til oppdraget fra KUD.

b) Bufdir anbefaler at det gjøres mer forskning for å få mer kunnskap om utbredelse, former, handlinger og konsekvenser av konverteringsterapi i Norge.

Når Bufdir som er ansvarlig for kunnskapsgrunnlaget konkluderer med dette bør ikke KUD konkludere med noe helt annet.

c) Bufdir som ansvarlig for kunnskapsgrunnlaget for lovforslaget stadfester at også aktørene i Norge forstår begrepet “konverteringsterapi” veldig ulikt. Begrepet er dermed å forstå som ikke klart, det er ikke tydelig hva som ligger i begrepet, selv ikke for brukerorganisasjonene. Da tilsier det at svarene som ligger til grunn for kunnskapsgrunnlaget fra brukerorganisasjonene heller ikke kan vektlegges i for stor grad. Dette påpeker Bufdir i sin rapport.

d) Dissonans mellom Bufdirs anbefaling og KUDs konklusjon

“Kartleggingen til Bufdir er ingen vitenskapelig undersøkelse og funnene må tolkes med forsiktighet” (under punkt 3.1.1 i høringsnotatet første avsnitt fra Bufdirs kunnskapsgrunnlag). Resultatene fra brukerundersøkelsen gir en indikasjon på at konverteringsterapi finner sted i Norge.

MERK!

Bufdir anbefaler *ikke* lovendring. Bufdir konkluderer at vi ikke vet nok om forekomst av konverteringsterapi, Bufdir skriver at det trengs mer kunnskap om utbredelse, former, handlinger og konsekvenser av konverteringsterapi i Norge. *Bufdir anbefaler at det må forskes mer*. Mens KUD forstår resultatet til Bufdir som at tiltak må gjøres i form av ny lov.

Figur 4:

men ikke avgrenset nærmere.¹³ Det må antas at det kan ha være noe ulike oppfatninger av hva som ligger i uttrykket konverteringsterapi blant ulike aktører. Kartleggingen er heller ingen vitenskapelig undersøkelse, og funnene må derfor tolkes med forsiktighet. Resultatene gir allikevel en indikasjon på at konverteringsterapi forekommer i Norge, også overfor barn.

11 av 13 aktører svarte at de, gjennom sitt arbeid, har møtt personer som har blitt utsatt for konverteringsterapi. Aktørene som svarte bekreftende på dette fikk et nytt spørsmål der de skulle komme med et anslag på antall utsatte de hadde møtt i løpet av de to siste årene. Mellom 5-10 personer og 31-50 personer var de vanligste anslagene. Seks aktører svarte også at de hadde kjennskap til at personer under 18 år hadde blitt utsatt for konverteringsterapi.

10 aktører svarte at formålet med konverteringsterapien var å endre seksuell orientering eller tiltrekning, mens 9 svarte at formålet hadde vært å endre kjønnsidentitet eller -uttrykk. Dette antyder at både personer som bryter med normer for seksualitet og personer som bryter med normer for kjønn kan være sårbare for å bli utsatt for konverteringsterapi i Norge.

Som nevnt innledningsvis, er det begrenset hva som kan utledes fra denne kartleggingen når det gjelder det generelle omfanget av konverteringsterapi i Norge. . Funnene bør derfor anses som brukerkunnskap som bekrefter at fenomenet eksisterer i Norge. Denne brukerkunnskapen er bekymringsfull i seg selv, og underbygger behovet for å sette inn tiltak for å beskytte mennesker som blir eller står i fare for å bli utsatt for konverteringsterapi.

Dissonans mellom Bufdir og KUD. Bufdir anbefaler at “funnene må tolkes med varsomhet”, men KUD konkluderer med at funnene “underbygger behov for å sette inn tiltak” (lovforbud) med streng fengselsstraff som tilsvarer uaktsomt drap.

→ Avsnittene nedenfor er hentet fra departementets høringsnotat

e) I 4. avsnitt av punkt 3.1.1 i høringsnotatet konkluderer KUD med noe helt annet enn det Bufdir anbefaler:

*“KUD antar at brukerkunnskap bekrefter at fenomenet eksisterer i Norge. Brukerkunnskapen er bekymringsfull i seg selv **og underbygger behovet for å sette inn tiltak** for å beskytte mennesker som blir eller står i fare for å bli utsatt for konverteringsterapi.”*

Vi oppfatter det som spekulativt å konkludere med et *behov for tiltak* på basis av Bufdirs kunnskapsgrunnlag. Men KUD konkluderer med at det er *behov for tiltak* resultert i et lovforbud med strafferamme på linje med uaktsomt drap, 6 års fengsel for utførelse av konverteringsterapi.

f) Konklusjonen fra kunnskapsgrunnlaget er at det ikke gir grunnlag for et tiltak som resulterer i et lovforbud. Lovforslaget bygger ikke på faktiske forhold i Norge, det er ikke forankret i vitenskap, det finnes ikke verifisert kunnskap om begrepet “konverteringsterapi” og konsekvensene av det i Norge. De studiene som er undersøkt av Bufdir, er heller ikke verifisert.

En inngripende lov som hindrer folk i å snakke med hverandre, sende SMS eller dele sine tanker og bekymringer med hverandre, må baseres på et solid kunnskapsgrunnlag. Dette finnes ikke i departementets høringsnotat.

3.0 Mangelfullt grunnlag gjennomgående for lovforslaget

Gjennomgående henvisninger i høringsnotatet til Bufdirs kartlegginger viser at hele lovforslaget bygger på mangelfull kunnskap og fravær av vitenskapelighet.

Nedenfor skal vi vise antall ganger og hvilke henvisninger høringsnotatet gjør til det mangelfulle kunnskapsgrunnlaget som grunnlag for lovforbudet..

a) Kunnskapsgrunnlaget til pkt 3.2 *Hvordan konverteringsterapi arter seg*; bygger også på BUFDIRS uverifiserte studier. Høringsnotatets punkt 3.2 *Hvordan arter konverteringsterapi seg*, bygger innholdet hovedsakelig seg på Bufdirs kunnskapsgrunnlag som konkluderer med at de *ikke har hatt nok ressurser til å løse oppgaven på en grundig nok måte og de har ikke hatt tid til å kvalitetssikre sine funn.*

I punkt 3.2 er det kun FNs rapport som kunne dannet et grunnlag for mulige konsekvenser. Men det må påpekes at begrepet “uavhengige eksperter” bør ettergås, fordi det må bekreftes at a) det er eksperter og b) de er uavhengige uten en agenda. Victor Madrigal-Borloz, en advokat fra Costa Rica, er en av underskriverne på Yogyakarta-prinsippenes tillegg til Menneskerettighetene. Madrigal-Borloz [fremstår som en aktivist](#) på høyt internasjonalt nivå.

Dermed synker også troverdigheten til dette dokumentet. FNs rapport som argument er å finne flere steder i høringsnotatet, *totalt 9 ganger er den referert til fra departementet.*

b) Punkt 3.4 i høringsnotatet om skeives levekår gir ikke grunnlag for et lovforbud mot konverteringsterapi. Punktet henger ikke sammen med kunnskapsgrunnlaget til BUFDIR og er dermed ikke avgjørende for en dramatisk lovendring.

c) Kritikkverdig svake kildehenvisninger og kildebruk i høringsnotatet

Bufdirs kartlegginger er ikke å finne i regjeringens publisering av høringsnotat og saksbehandling. Kildehenvisningene i høringsnotatet er svært mangelfulle. Det siteres til setninger og utdrag fra rapporter, men linker til selve dokumentet eller kilden finnes ikke. Dette er svært kritikkverdig, nesten påtakelig.

Et annet eksempel på påstanden uten kildehenvisning fra KUD i punkt 5.1.5.2 *Forholdsmessighet ved inngrep i retten til privatliv og familieliv hos mottakere over 18 år, (se siste avsnitt side 39 i høringsnotatet):*

“Forskningen på konverteringsterapi gir et godt bilde av potensielle skadevirkninger ved konverteringsterapi.”

Her konkluderer KUD med at forskningen gir et godt bilde av skade ved konverteringsterapi, mens BUFDIR altså sier de ikke har nok grunnlag for å si det samme, verken i Norge og heller ikke i utlandet da kvaliteten på studiene ikke er vurdert. Dette er en oppsiktsvekkende og kritikkverdig påstand av KUD.

4. Oppsummering

- **Eksempler som nevnt ovenfor bidrar til et kritikkverdig helhetsinntrykk av lovforslaget med mangelfull kildehenvisning**
- **Det svake kunnskapsgrunnlaget for loven er kritisert av Bufdir som hadde ansvaret med å utarbeide det. Bufdir sier de trenger mer tid, ressurser, nye undersøkelser i nytt design og at de ikke pr i dag har vitenskapelig grunnlag for å konkludere med noe.**
- **KUD derimot konkluderer med at kunnskapsgrunnlaget dokumenterer et behov for en helt ny lov. Det er stor dissonans mellom Bufdir og KUD, dette krever en forklaring.**
- **Totalt blir det henvist til Bufdirs svake kunnskapsgrunnlag 18 ganger i høringsnotatet.**
- **Studier som ikke er kvalitetssjekket av BUFDIR, blir det henvist til 9 ganger i høringsnotatet.**

- FNs “uavhengige ekspert” som er ledet av en aktivist blir det henvist til 9 ganger i høringsnotatet
- Totalt 36 henvisninger til mangelfull og svak dokumentasjon tilsier at lovgrunlaget virker uforsvarlig forankret

5 Konklusjon:

På bakgrunn av funnene henvist til i dette høringssvaret mener vi at det ikke finnes forsvarlig kunnskapsgrunnlag til å forby praksis av den *nåværende* definisjonen på konverteringsterapi.

Med dette høringssvaret ønsker vi å ansvarliggjøre byråkrater og jurister i forhold til den foreløpige og uferdige rapporten fra Bufdir. Rapporten gir et alt for svakt kunnskapsgrunnlag til å forsvare en gjennomføring av en ny lov.

Høringsnotatet gir ikke anledning til å konkludere med eller anbefale et behov for tiltak med lovforbud av konverteringsterapi.

Enhver politiker som vedtar en lovendring på dette kunnskapsgrunnlaget, avslører en uansvarlig holdning, og viser sviktende innsikt og dømmekraft rettsstatens urgamle prinsipper:

“Med lov skal landet bygges, og ikke med ulov ødes.”

Forbudet mot konverteringsterapi i nåværende form må avvises.

Dato: 10.10.2022

(Høringssvar levert på vegne av Kristent Ressurssenter AS ved prosjektleder Truls Olufsen-Mehus)